

GESCHICHTE DER 3. PANZER-DIVISION BERLIN-BRANDENBURG 1935—1945*

(Berlin, Günter Richter, 1967. 522 o.)

GESCHICHTE
DER 3. PANZER-DIVISION

Az elmúlt esztendőök folyamán több népszerű és tudományos munka, összefoglaló és elemző tanulmány jelent meg a második világháború történetéről. Az utóbbi időben jelentősen megsaporodott az emlékiratok száma. Ezek figyelemreméltó forrásul szolgálnak az események megértéséhez és feltárásához. Másfajta, kellő értékeléssel használható forrást jelentenek a főleg

Nyugat-Németországban megjelenő csapattörténetek. E munkák tendenciózus beállítással a Wehrmacht töretlen harci szellemét, hősiességét és helyállását hivatottak hirdetni, az illető alakulat második világháborús tevékenységén keresztül.

Nyugat-Németországban számos bajtársi szövetség alakul a harci hagyományok őbrentartására és ápolására. E cél érdekében tevékenykedik a berlin-brandenburgi 3. páncélos hadosztály bajtársi szövetsége is, amely által hadosztályuknak 1967-ben kiadott története pregnánsan tükrözi ezt a szemléletet.

Az 522 oldalas, nagyalakú, ízléses vászonkötésben, szép nyomdatechnikával elkészített, 265 fényképpel, térkép-vázlatokkal és mellékletekkel bőven illusztrált mű a hadosztály megalakulásától (1935) a fegyverletételig (1945) ismertet minden nevezetesnek tartott eseményt, felmagasztalva a német katonai kiválóságát és felsőbbrendűségét minden helyzetben, az utolsó pillanatban is.

A munkához Franz Westhoven szolgálatonkívüli altábornagy (a hadosztálynak 1942. október 1-től 1943. október 14-ig volt parancsnoka, a hadosztály bajtársi szövetségének tiszteletbeli elnöke) írt előszót, amelyben megköszöni az alakulat egykori tagjainak — tábornoktól őrvezetőig — a korabeli naplórészletek, levelek, fényképek és vázlatok rendelkezésre bocsátását, amelyek pótolják a hiteles hadinaplókat és segítettek a

* A berlin-brandenburgi 3. páncélos hadosztály története 1935—1945 között.

könyv összeállításában. Ha a kiadvány követné a magasabb egység egykori parancsnokának előszavát, zárszavaiból még hasznos tanulságot is vonhatna le a nyugatnémet olvasó: „Az áldozatok, amelyekről e könyv tudósít, szolgáljanak figyelmeztetésül a felelősök számára: kövessenek el mindent, ami megkímél bennünket egy új háború borzalmaitól.”

Sajnos, az egyes harcselekmények leírásának hősiek megörökítésére való törekvés, sőt a negyedszázad után is azonos hadosztályszellem s a volt ellenféllel szembeni azonos szemlélet az egyes fejezetek summázásakor mégis mást mondat az összeállítókkal.

A magyarországi fejezetben például a hitleri parancsra 1945. március 14-én végrehajtott utolsó német ellentámadással kapcsolatban, amelyben a hadosztály még részt vett, a következőket jegyzi meg: „Ezt a vállalkozást a hivatalos szovjet hadtörténetírás a következő szavakkal méltatja: »Ezek voltak az utolsó német támadások, amelyek a Vörös Hadsereget még egyszer védekezésre kényszerítették.« Ha ez a megállapítás sajnálatos is számunkra, mégis némi elégtételül szolgál, hogy a 3. páncélos hadosztály azok közé az utolsó német csapatok közé tartozott, amelyek a szovjettel szemben fölényben voltak.”

Ez a könyv jellemző gondolata.

Számunkra e munka A Dunától a Donig című fejezetének közelebbi megismerése hasznos és tanulságos. Ez a fejezet ugyanis a hadosztály magyarországi harcaival foglalkozik. A hadosztályt csak december 10-én szállítják Kelet-Poroszországból a magyarországi hadszíntérre s ott megosztva az LVII. és a III. páncélos hadtest kötelékében kerül bevetésre. Ennek során bemutatják a 2. és 3. Ukrán Front 1944 októberi gyors áttörése utáni harcokban az elkeseredett és céltalan német ellenállást, valamint a Budapest felmentése érdekében a hitleri parancsoknak megfelelően megkísérelt sikertelen és nagy véráldozatokkal járó ellentámadási próbálkozásokat, a balatoni és bakonyi harcokat, amelyekben a hadosztály, a szerzők jellemzése szerint, minden hősieg ellenére is teljesen felmorzsolódott, és csak néhány szerencsés érhetette el a birodalom háttárát. A menekülés részleteit drámai naplórészletek idézik. A 3. páncélos

hadosztály katonái 1945. március 31-én hagyják el Magyarországot, ha „másként is, mint tervezték, amikor 1941-ben menetelni kezdtek Kelet felé”. A könyvnek ez az idézete történelmileg igaz.

Érdekes olvasnunk e fejezetet, amely a legsúlyosabb helyzetben, a teljes összeomlás előtt ábrázolja az eseményeket, és még ezek során is dicsőíti, eltúlozza a német katona erényeit és eredményeit. Diadalmasan említi meg a kilőtt harcokcsik számát és a nagy áldozatokkal megszerzett tényverések jelentőségét, ha el is kell jutnia az ellenség fölényének nyomására a hadosztály bevetésének teljes képtelenségéig.

A második világháború történetében a magyarországi eseményeknek német oldalról való megvilágítása Magyarországon második világháborús hadtörténetének pontos feldolgozásához fontos forrás, ha e munkában nem is a hadtörténeti hűség, hanem a 3. páncélos hadosztály egyes tagjainak s rajtuk keresztül a német katona dicsőségének a szolgálata volt is a fő cél. Ennek ellenére a könyv sok hasznos adatot ad a háború utolsó hónapjainak történetéhez, főleg a dunántúli események pontosabb megismeréséhez. Nemcsak egyszerű leírást ad, de az erősítések, veszteségek német adatait is megismerjük belőle. Sőt, mivel kiter a szomszédos csapatok helyzetére és harcaira, több más alakulatra is találunk benne adatokat. Az egyes helységharcokra vonatkozó leírások főleg a helytörténeti kutatásokhoz jól használhatók. Részletesen ismerteti az alakulatok helyzetét, harcértékét, idézi a feladatokat megszabó parancsokat és intézkedéseket. Általában pontosan és szakszerűen rögzíti a harcselekmények menetét és helyes képet ad a szovjet csapatok által okozott nehéz helyzetekről. A könyv jellemző kicsengése, hogy a kudarcokért kizárólag a felső vezetést teszi felelőssé, illetve a szovjet túlerőt okolja. Kitűnik a német főparancsnokság kapkodása, Hitler felelőssége az események alakulásáért. A könyv felhasználható a hitleri hadsereg magyarországi harcainak hadművészettörténeti értékeléséhez. A mellékletek főleg a hadosztály szervezésére, elhelyezésére és személyi vonatkozásaira nyújtanak részletes kimutatókat.

W. A.